

BPrAL AAB
CILËSI. LIDERSHIP. SUKSESI!

K-5 – Auditmi i brendshëm

Prof. Agron Dida

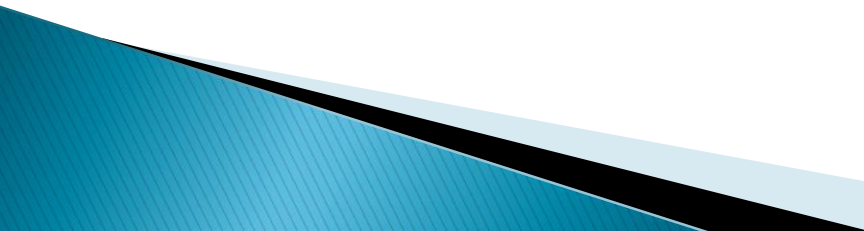
Kapitulli 5-1: Auditimi i brendshëm

- 1. Roli i auditimit të brendshëm**
- 2. Auditimi i brendshëm dhe i jashtëm**
- 3. Standardet për auditimin e brendshëm**
4. Raportimi i rezultateve të auditimit të brendshëm
5. Vlerësimi i performancës së auditimit të brendshëm
6. Komiteti i auditimit të brendshëm

Roli i auditimit të brendshëm

Ndryshon varësisht nga objektivat e organizatës.

Përmbledhë:

- ▶ Rishikimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm
 - ▶ Menaxhimin e rrezikut
 - ▶ Të vepruarit në përputhje me ligjet dhe,
 - ▶ Vlerën për paranë (pasurin)
-

Përkufizimi 1 – sipas IABMB

Auditimi i brendshëm është një funksion i monitorimit dhe vlerësimit të pavarur, i cili themelohet brenda një organizate si një shërbim i dhënë ndaj vetë organizatës. Objektivi i auditimit të brendshëm është t'i ndihmojë anëtarëve të organizatës që të përmbushin me efektivitet përgjegjësitë e tyre. Për këtë arsye, auditimi i brendshëm i ofron atyre analiza, vlerësime, rekomandime, këshilla dhe informacione që kanë të bëjnë me aktivitetet e rishikuara.

(Instituti i Auditorëve të Brendshëm i Mbretërisë së Bashkuar)

Përkufizimi 2– BPAMB

Auditimi i brendshëm është një aktivitet i vlerësimit ose monitorimit i cili themelohet brenda një organizate prej menaxhmentit dhe drejtorëve të vetë organizatës si një shërbim i dhënë ndaj vetë organizatës. Ai funksionon, midis gjërave të tjera, për të kontrolluar, vlerësuar dhe raportuar tek menaxhmenti dhe drejtorët mbi përshtatshmërinë dhe efektivitetin e përbërësve të sistemeve të kontabilitetit dhe të sistemeve të kontrollit të brendshëm.

(Bordi i Praktikave të Auditimit i Mbretërisë së Bashkuar)

Nevoja për auditimin e brendshëm

- Raporti Turnbull parashtrohet se nevojat e Auditimit të brendshëm është në funksion të:
 - Shkallës, diversitetit dhe kompleksitetit të aktiviteteve të kompanisë
 - Numri i punonjësve
 - Konsideratat kostot – përfitimet
 - Ndryshimet në strukturat organizative, proceset e raportimit ose sistemet informative mbi të cilat mbështeten
 - Ndryshimet në rreziqet kyçe
 - Problemet me sistemet e kontroleve të brendshme
 - Numri i ngjarjeve të pashpjegueshme dhe të papranueshme (në rritje)

Objektivat e auditimit të brendshëm

Edhe pse puna e Auditimit të brendshëm parashtrohet nga menaxhmenti, ai mbulon këto çështje:

- ▶ Rishikimi i sistemeve të kontabilitetit dhe të kontrolleve të brendshme (është përgjegjësi e Menaxhmentit të krijon SKB)
- ▶ Auditimit të brendshëm shpesh ngarkohet përgjegjësia specifike për detyrat si me poshtë:
 - Rishikimi i mënyrës së krijimit të sistemeve
 - Monitorimi i mënyrës së si funksionojnë sistemet duke vlerësuar rreziqet e detajuara dhe testimeve të detajeve
 - Rekomandimi i përmirësimeve që janë efektive për sa i takon kostove

Objektivat e auditimit të brendshëm

Rishikimi duhet të mbuloj edhe kontrollet financiare dhe ato jo-financiare:

- ▶ **Shqyrtimi i informacioneve financiare dhe operacionale** (mënyra e përdorur për të identifikuar, matur klasifikuar dhe raportuar informacionet)
- ▶ **Rishikimi e gjendjes ekonomisë, efikasitetit dhe efektivitetit të operacioneve**
- ▶ **Rishikimi i të vepruarit në përputhje me ligjet, rregulloret dhe kërkesat tjera të jashtme bashkë me politikat dhe direktivat e brendshme përfshirë autorizimin e duhur të transaksioneve**

Objektivat e auditimit të brendshëm

- ▶ **Rishikimi i masave të marra për të mbrojtur pasuritë** (A janë të sigurta dhe të siguruar pasuritë e vlefshme dhe të bartshme psh. kompjuterët, paraja dhe a ka nevojë për autorizim)
- ▶ **Rishikimi i zbatimit të objektivave të korporatës**
 - Efektiviteti i planifikimit
 - Relevanca e Qeverisjes së korporatës
- ▶ **Identifikimi i bizneseve dhe rreziqeve, monitorimi i Politikave të menaxhmentit**
- ▶ **Hetimet speciale** (mashtime e dyshuara, etj)

Auditimi i brendshëm dhe menaxhimi i rrezikut

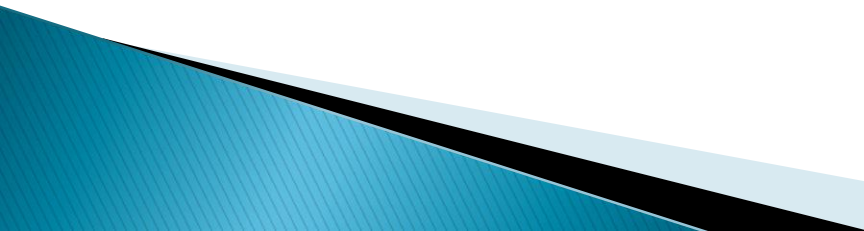
Auditimi është i rëndësishëm për faktin se vlerëson rrezikun dhe jep këshillat si të shmangen ato

Puna auditimit influencohet nga:

- ▶ Objektivat e biznesit;
- ▶ Rreziqet që mund të pengojnë/parandalojnë arritjen e objektivave dhe;
- ▶ Nga mënyra se si organizata sillet kundrejt rreziqeve.

Auditimi i brendshëm dhe menaxhimi i rrezikut

Auditmi brendshëm duhet të vlerëson:

- ▶ Mjaftueshmërinë e menaxhimit të rrezikut dhe proceset e kundër-përgjigjeve për identifikimin, vlerësimin, menaxhimin dhe raportimin;
 - ▶ Kulturën e menaxhimit të rrezikut dhe kontrolleve;
 - ▶ Kontrollet e brendshme në funksion të kufizimit të rrezikut;
 - ▶ Mënyrën e funksionimit dhe efektiviteti i proceseve të menaxhimit të rrezikut.
-

Pavarësia e auditimit të brendshëm

- ▶ Auditorët duhet të jenë të pavarur nga aktivitetet që auditojnë
- ▶ Auditorët duhet të jenë të pavarur nga menaxhmenti
 - ▶ Të shohim një studim rasti të: **Spencer Pickett**

Pavarësia e auditimit të brendshëm

Studim rasti

Spencer Pickett në Udhëzimet për auditimin e brendshëm sugjeron se koncepti i pavarësisë ka të bëjë me disa cilësi kyçe:

- Objektiviteti
- Paanësia
- Pikëpamjet e paanshme
- Opinionet e vlefshme
- Mos-spiunimi për menaxhmentin
- Qasja në çdo gjë
- Auditimi i fushave të ndjeshme
- Auditimi i menaxhmentit të lartë
- Mos-sprapsja

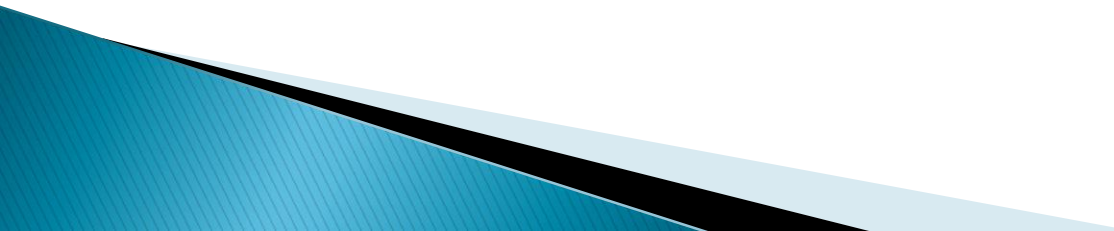
Kërcënimet ndaj pavarësisë

- ▶ Përfshirja e auditimit të brendshëm në krijimin e sistemeve për të cilat ka dhënë vet rekomandimet paraqet me të vërtete diçka e dyshimtë
- ▶ Familjariteti i tepruar (koha e gjat-lidhje me menxhmentin apo dhe personeli)
- ▶ Marrëdhëniet e raportimit
 - Duke u nisur nga ajo që auditimi I brendshëm duhet te jete i pavarur atëherë duhet t'i raportojë bordit ose komitetit të auditimit e jo operatives pra drejtorit financiar

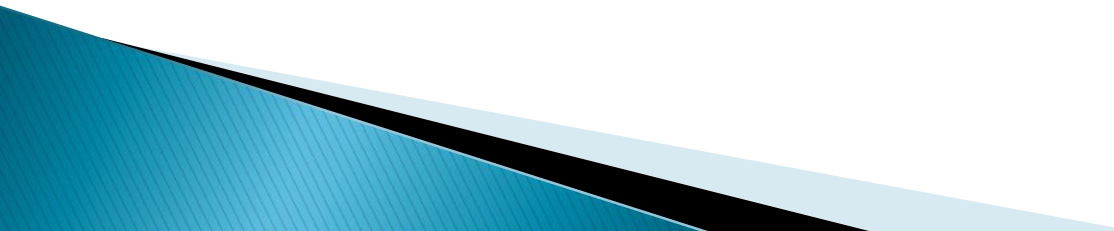
Mënyra e trajtimit të kërcënimeve ndaj pavarësisë

- ▶ Pavarësia e auditorit të brendshëm mund të arrihet me anë të masave të mëposhtme:
 - Auditori i brendshëm nuk auditon departamentin në të cilën ka punuar më parë
 - Mos-angazhimi i auditorëve që kanë marrë pjesë në implementimin e sistemeve
 - Auditorët e brendshëm duhet të kenë fushëveprim e duhur – duhet të kenë qasje të pakufizuar në dokumentet, regjistrat, pasuri, personelin etj
 - Përdorimi i sistemit të rotacionit të personelit të auditimit të brendshëm që auditon departamentet specifike.(rasti BSH 2014)

Marrja në punë e auditorëve të brendshëm

- ▶ Bazuar në aftësitë dhe njohurin që ka për organizatë.
 - ▶ Argumentohen punësimet nga brenda dhe jashtë organizatës?
-

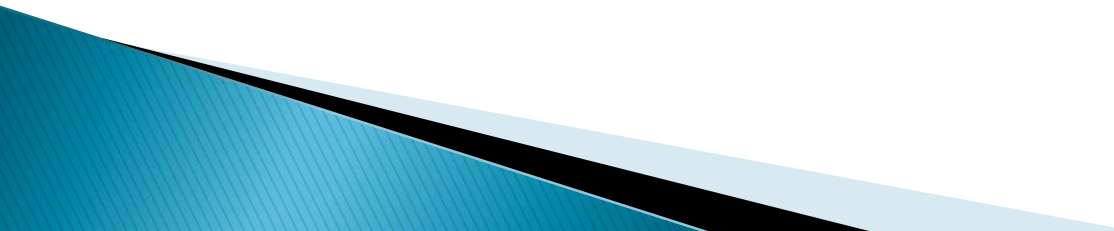
Eksperiencat e tjera

- ▶ Një punësuar nga jashtë mund të sjellë eksperiencat të reja
 - ▶ Duke përdorur eksperiencën e përfituar nga organizatat tjera mund të identifikoj çështjet që ka gjasa të përbejnë rreziqe
 - ▶ Rekomandojnë zgjidhje praktike për probleme të ngjashme
-

Pavarësia nga departamentet operacionale

- ▶ Të punësuarit ekzistues të brendshëm gjate kohës krijojnë marrëdhënie dhe lidhje me të punësuarit të tjerë në organizatë.
- ▶ Mirëpo, mund të ketë edhe konflikte të mëparshme me personelin operacional e cila mund te komprometoj pavarësinë e auditorit të brendshëm

Paragjykimet dhe anësitë

- ▶ Një i punësuar ekzistues mund të ketë krijuar anësi ndaj organizatës
 - ▶ Mund të trajton individ dhe departamente në mënyrë të ndryshme të cilat veprime të tjerëve u duken të dyshimta, në fakt ato mund të jenë në rregull
-

Auditimi intern dhe ekstern

- ▶ Auditorët brendshëm (Intern) janë punonjës të organizatës puna e të cilëve krijohet në mënyrë që të shtojë vlerë, dhe të cilët raportojnë te komiteti i auditimit.
- ▶ Auditorët jashtëm (ekstern) janë nga firmat e kontabilitetit dhe roli i tyre është t'i raportojnë aksionarëve mbi pasqyrat financiare.

Ndryshimet midis auditimit të brendshëm dhe atij të jashtëm

	Auditimi i brendshëm	Auditimi i jashtëm
Objektivi	Auditimi i brendshëm është një aktivitet i cili është dizajnuar për të shtuar vlerat dhe për të përmirësuar veprimtaritë e organizatës.	Auditimi i jashtëm është një proces i cili i krijon mundësinë auditorëve të shprehin një opinion mbi pasqyrat financiare.

Ndryshimet midis auditimit të brendshëm dhe atij të jashtëm

Kujt i raporton

Auditimi i brendshëm i raporton bordit të drejtorëve, ose personave të tjerë që janë përgjegjës për qeverisjen, të tillë si komiteti i auditimit. Raporte të tilla janë private dhe për vetëm për drejtorët dhe menaxhmentin e kompanisë.

Auditorët e jashtëm i raportojnë aksionarëve ose anëtarëve të kompanisë mbi vërtetësinë dhe sinqeritetin e pasqyrave financiare. Raporti i auditimit është në dispozicion të publikut, të aksionarëve dhe palëve të tjera të interesuara.

Ndryshimet midis auditimit të brendshëm dhe atij të jashtëm

Objekti

Puna e auditimit të brendshëm ka të bëjë me veprimtaritë e organizatës.

Puna e auditimit të jashtëm ka të bëjë me pasqyrat financiare.

Ndryshimet midis auditimit të brendshëm dhe atij të jashtëm

Marrëdhënia me kompaninë	Auditorët e brendshëm janë shumë shpesh punonjës të organizatës, megjithëse ndonjëherë funksioni i auditimit të brendshëm kryhet prej personave të jashtëm.	Auditorët e jashtëm janë të pavarur prej kompanisë dhe menaxhmentit. Ata caktohen prej aksionarëve.
---------------------------------	---	---

Standardet për auditimin e brendshëm

- ▶ Standardet e Institutit të Auditorëve të Brendshëm (IAB / Instituti i Auditorëve të Brendshëm (IAB / IIA) mbulojnë këto çështje:
 - Aftësia profesionale
 - Objekti dhe shtrirja e punës
 - Kryerja e punës së auditimit
 - Menaxhmenti i auditimit të brendshëm
 - Pavarësia e auditimit të brendshëm
 - Autoriteti i auditimit të brendshëm

Aftësia profesionale

Auditmi i brendshëm duhet të kryhen me zotësi dhe kujdes profesional ka standarde specifike për çështjet:

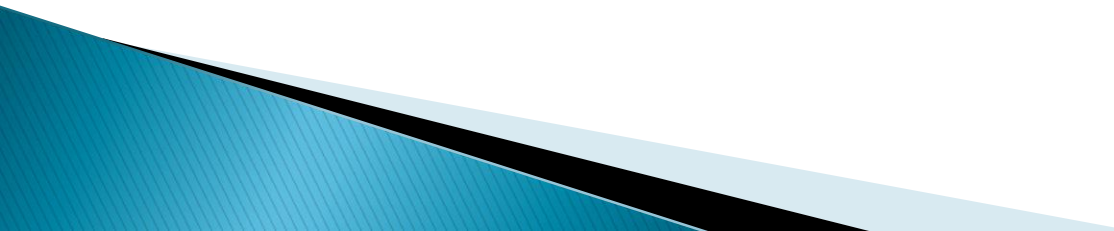
- ▶ Personeli i duhur
- ▶ Njohuritë, aftësitë dhe disiplinat
- ▶ Mbikëqyrja
- ▶ Të vepruarit në përputhje me standardet profesionale
- ▶ Marrëdhëniet njerëzore dhe komunikimet
- ▶ Arsimimi i vazhdueshëm
- ▶ Kujdesi i duhur profesional

Objekti dhe shtrirja e punës

- Përfshinë vlerësimet e përshtatshmërisë dhe efektivitetit të sistemeve të kontroleve të brendshme, nëse organizata ka përmbushur këto objektiva:
 - Besueshmëria dhe integriteti i informacioneve
 - Të vepruarit në përputhje me politikat, planet, procedurat, ligjet dhe rregulloret
 - Masat për mbrojtjen e pasurive
 - Përdorimi ekonomik dhe efikas i burimeve
 - Përmbushja e objektivave dhe synimeve të caktuara për operacionet dhe programet

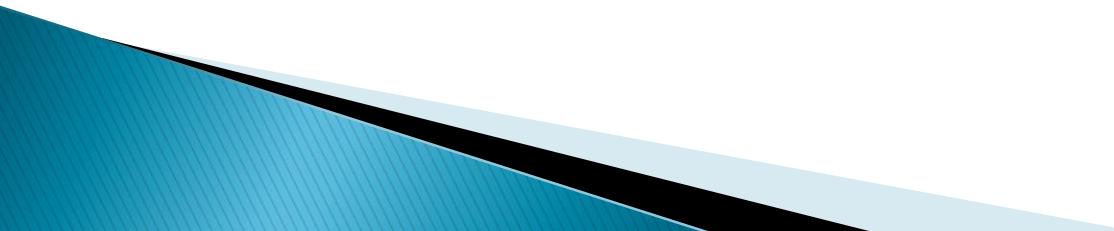
Kryerja e punës së auditimit

Përfshijnë fazat e mëposhtme:

- ▶ Planifikimi i auditimit
 - ▶ Ekzaminimi dhe vlerësimi i informacioneve
 - ▶ Komunikimi i rezultateve
 - ▶ Ndjekja e punës
-

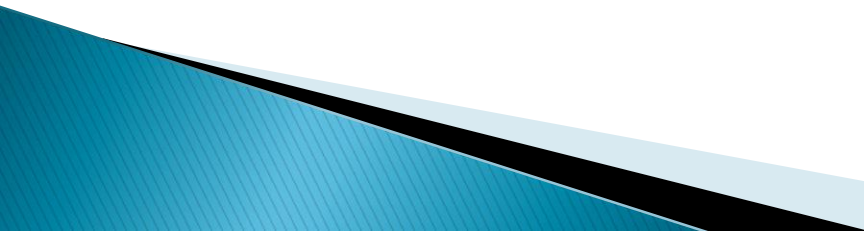
Menaxhmenti i auditimit të brendshëm

Departamenti i Auditimit të brendshëm që të operoj mirë, duhet të ketë këto karakteristika:

- Një deklaratë të qëllimit, autoritetit dhe përgjegjësi
 - Planifikimin e kujdesshëm
 - Politika dhe procedura të shkruara
 - Një program për menaxhimin dhe zhvillimin e personelit
 - Koordinim me auditorët e jashtëm
 - Një sistem të sigurimit të cilësisë
-

Pavarësia e auditimit të brendshëm

Duke u bazuar në standarde të IIA,

- Auditorët e brendshëm duhet të jenë të pavarur dhe objektivë
 - Të raportojnë në nivel të duhur
 - Të jenë të lirë nga ndërhyrjet
 - Të kenë sjellje të paanshme dhe të drejtë
 - Të mos vlerësojnë operacionet për të cilat janë përgjegjës
-

Autoriteti i auditimit të brendshëm

Për ta kryer punën e tyre me efektivitet, Auditorët e brendshëm kanë nevojë për autoritet, dhe atë :

- ▶ **Legjitimiteti** – qasje e pakufizuar
- ▶ **Pozicionimi** – auditorët e lartë adresojnë çështjet e ndejshme
- ▶ **Kompetenca** – aftësia e auditorëve për të bërë auditime me ndihmën e kompjuterëve dhe përdorimit të softuerëve
- ▶ **Karizma** – aftësitë të mira të komunikimi dhe ndërpersonale